

La il·lusió d'una política màgica

El dia de Reis és, probablement, el dia més màgic de l'any. Aquells que tenen criatures a prop coneixen perfectament la brillantor dels ulls innocents el 6 de gener; un dia per gaudir de l'alegria, l'emoció i l'excitació continuades produïdes per la màgia d'uns Reis que deixen regals a les cases. Tot plegat també té una dimensió educativa, en la mesura que els Reis serveixen de coartada a molts pares i mares en la sempre complexa tasca d'educar els fills i les filles. Els Reis esdevenen una amenaça útil, sobretot en situacions desesperades, que creix com més s'acosta el gran dia a través de frases tan tòpiques però tan útils com "Si no em fas cas, els Reis no et portaran cap regal". Avui, 6 de gener, aquesta amenaça ja ha perdut legitimitat durant mesos perquè els Reis gairebé sempre porten regals.

Per tal de garantir aquest dia màgic, cal la complicitat de tots els adults que contribueixen a reproduir i alimentar la fantasia que envolta aquesta festa. Davant preguntes racionals dels infants, respostes irracionals dels adults imprescindibles per allargar un any més la il·lusió que envolta els Reis. La màgia no hi entén de raó, només d'il·lusió. Els adults contribueixen a la màgia del dia de Reis sent més irracionals que els mateixos infants i qüestionant la seva lucidesa. Per aquesta raó, la màgia s'ha de dosificar al llarg de l'any. Criar i educar requereix molta racionalitat i petites dosis de màgia que contribueixen a fomentar la

imaginació, la creativitat i la fantasia dels infants. Davant d'un any marcat per un intens calendari electoral, avui, dia de Reis del 2015, escau una reflexió sobre el paper de la màgia en la vida política.

D'entrada, *política* i *màgia* es presenten com dues paraules que no tenen res a veure, fins i tot es podria argumentar un cert antagonisme entre elles. La política, entesa com la gestió del que és col·lectiu a partir de la negociació i el diàleg entre posicions contraposades però raonades, i la màgia, entesa com l'art de realitzar coses impossibles pel fet de ser contràries a les lleis naturals. Per tal de relacionar les dues idees, pot ser útil el concepte *illusio* de Pierre Bourdieu. Aquest sociòleg francès defineix la *illusio* com una forma específica d'interès que tot un camp so-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

cial genera com a condició del seu funcionament. Per Bourdieu, la *illusio* és imprescindible perquè totes les persones que integren un àmbit concret de la societat puguin formar-ne part i ser-ne part activa. Ara bé, el sociòleg recorda que la *illusio* depèn de la trajectòria individual i les condicions materials d'existència dels individus. Per exemple, l'interès de les persones dins del mercat de treball varia segons la posició que hi ocupen (relacions laborals) i els recursos que tenen per participar-hi (nivell educatiu, experiència laboral, capital social, etc.). La *illusio* és necessària perquè totes les persones que formen part del camp hi tinguin expectatives; sense expectatives, el camp deixaria de funcionar.

Si es trasllada aquest concepte a la dinàmica política, s'observa fà-

cilment que tots els actors socials que en formen part tenen interessos particulars que, d'una manera o d'una altra, representen la seva *illusio* per seguir-hi presents i actius. Les expectatives d'uns i altres garanteixen el funcionament de la política i, en terminologia de Bourdieu, el joc social. La dinàmica política dels últims mesos a nivell català i espanyol, a banda de comptar amb la *illusio* dels seus actors, sembla introduir elements d'il·lusió que s'apropen més a la màgia que a la raó. La dificultat creixent per diferenciar la *illusio* de la il·lusió contribueix a la confusió entre els interessos particulars i el bé col·lectiu. És clar que un factor important de la política són els interessos partidistes, vinculats a determinats grups de poder i estrats socials. I és clar que la política s'articula entorn d'una ideologia basada en determinats valors i ideals. El que no resulta tan obvi és la negació dels legítims interessos partidistes i dels necessaris fins ideològics en pro d'un hipotètic futur idealitzat en què, per art de màgia, tot serà millor.

Els adults, a diferència dels infants, coneixen el secret dels Reis i saben que la seva màgia no podria brillar els 365 dies de l'any. La màgia dels Reis forma part d'un joc que requereix *illusio* i ofereix il·lusió. La política s'esdevé en un camp social en què és imprescindible evitar que la necessària *illusio* dels seus actors prengui la forma d'una màgica il·lusió que s'allunya de tot principi de realitat.

Per Bourdieu, la 'illusio' és imprescindible perquè totes les persones que integren un àmbit social puguin ser-ne part activa

ARIANNE FABER

S'estan negant els legítims interessos partidistes en pro d'un hipotètic futur idealitzat en què, per art de màgia, tot serà millor